

The logo for 'Istar' is positioned in the top right corner. It features the word 'Istar' in a bold, black, sans-serif font. The letter 'I' is significantly larger than the other letters and is filled with a bright yellow color. The letters 's', 't', 'a', and 'r' are in black and are smaller in size. The background behind the logo consists of several overlapping, rounded rectangular shapes in the same bright yellow color, creating a layered, abstract effect.

Slučování obcí

Proč se o slučování obcí mluví?

Debata o slučování obcí se na české politické scéně opakovaně vrací. Vychází z jednoduché otázky: jak zajistit, aby místní samosprávy dokázaly poskytovat kvalitní služby občanům a zároveň měly dostatek odborných i finančních kapacit. Česká republika se vyznačuje velmi jemnou sítí obcí a vesnic - to je v evropském měřítku spíše výjimečné a má to své historické i společenské důvody.

Čísla mluví jasně: **Česko má přibližně 6 250 obcí** a v přepočtu na počet obyvatel jde o **nejhustší síť samospráv v Evropě**. Téměř čtvrtina českých obcí má méně než 200 obyvatel, přesto i tyto malé celky nesou plnou [administrativní odpovědnost](#). To je jedním z důvodů, proč se otázka slučování nebo jiných forem spolupráce vrací do odborné, politické i veřejné diskuse.

Na jednu stranu situace vyvolává otázky, zda malé obce zvládají všechny povinnosti, které na ně stát klade, a zda by jim větší celky nepřinesly efektivnější zajištění služeb. Na stranu druhou tento model přibližuje politiku k lidem a umožňuje udržovat silnou lokální identitu.

Diskuse o slučování se většinou zaměřuje na nejmenší obce, které mají jen několik desítek nebo stovek oby-

vatel. Podle statistik **tvoří právě tyto mikrosamosprávy zhruba pětinu všech obcí v Česku**, ačkoliv v nich žije jen [malé procento obyvatelstva](#). Zastánci slučování proto tvrdí, že právě tyto obce by měly uvažovat o spojení se sousedními, aby společně vytvořily silnější a funkčnější celek.

Argumenty pro slučování obcí

Efektivita a úspory - Sloučení by podle některých expertů mohlo ušetřit řádově miliardy ([odhady NERV](#) mluví až o 10 mld. Kč ročně). Zastánci tvrdí, že menším obcím chybí kapacita a vyjednávací síla vůči krajům a dodavatelům. Ty nejmenší „stojí ve špatné pozici“ - primárním cílem pak nemají být úspory, ale lepší dostupnost služeb (školství, sociální, dopravní obsluha), říká [Daniel Prokop z PAQ Research](#).

Lepší financování služeb a energií - Větší celek snadněji ufinancuje služby a klíčové komodity; podobně argumentují i [někteří primátoři](#) v debatě o slučování městských obvodů, například v Ostravě.

Politické návrhy typu „cukr a bič“ - TOP 09 poměrně nedávno [navrhla schéma dobrovolného slučování obcí](#), které by mělo být výrazně finančně motivováno - tedy nabídnout obcím, které se rozhodnou sloučit, určité bonusy z rozpočtového určení daní nebo jiné

formy podpory (např. investiční dotace, zvýhodněné čerpání prostředků na školství či infrastrukturu). Zároveň obce, které by dlouhodobě odmítaly spolupráci či slučování, by měly mít postupně omezené možnosti čerpání některých podpor nebo dotačních titulů, případně by jim stát mohl uložit povinnost sdílet některé agendy. V praxi by to znamenalo, že menší obce by nebyly k ničemu přímo donuceny, ale čelily by postupně rostoucí tlakové diferenciaci mezi těmi, které se slučují a získávají výhody, a těmi, které setrvávají samostatně.

Argumenty proti (nucenému) slučování obcí

Ztráta místní identity a demokracie - Odpůrci slučování varují před odcizením správy občanům: větší celek je méně přístupný, rozhodování se vzdaluje, oslabuje se komunitní život. Politolog Stanislav Balík ([SYRI](#)) tvrdí, že „politické ztráty při slučování jsou větší než úspory“.

Odmítavý postoj starostů a jejich organizací - Svaz měst a obcí (SMO ČR) a Sdružení místních samospráv (SMS ČR) dlouhodobě odmítají nucené slučování. Předsdkyně SMS Eliška Olšáková (STAN) [upozorňuje na negativní dopady](#) na život obyvatel. Šéf SMO František Lukl (STAN) přirovnal nátlak na slučování k „nucené kolektivizaci zemědělství“ 50. let a zdůraznil, že lepším řešením je [dobrovolná spolupráce](#).

Úspory nejsou jisté a mohou být přeceňované - Odhadované úspory jsou podle kritiků slučování obcí spíše teoretické a v praxi se nemusí naplnit. [Zahraniční zkušenosti](#), například z Dánska, ukazují, že administrativní zjednodušení po nuceném slučování nevedlo k očekávaným finančním efektům, a naopak vyvolalo nové výdaje spojené s reorganizací a vyrovnáváním rozdílů mezi jednotlivými částmi nově vzniklých celků. Sdružení místních samospráv v roce 2024 [upozornilo na to, že nejsou známá data](#), z nichž NERV vychází pro svůj desetimiliardový odhad. V českém prostředí

se také objevuje argument, že výdaje malých obcí nejsou v absolutních číslech tak vysoké, aby jejich zánik přinesl zásadní rozpočtovou úlevu.

Schůdnější alternativa — společenství obcí jako model meziobecní spolupráce

Namísto rušení samostatných obcí se v posledních letech prosazuje jiná cesta - posílení meziobecní spolupráce. Významným nástrojem je nový **institut společenství obcí**, který byl legislativně zakotven koncem roku 2023. Společenství vznikají v rámci správních obvodů obcí s rozšířenou působností a jejich cílem je umožnit menším obcím **sdílet kapacity a služby, které by samostatně jen obtížně zajistily**. Obce tak mohou [společně](#) zaměstnávat úředníky, sdílet učitele, koordinovat investice nebo připravovat strategické dokumenty, **aniž by ztratily vlastní samosprávu**.

Jaké výhody může přinést společenství obcí?

Menší zásah do autonomie obcí - obce zůstávají samostatné, ale společně spravují ty části, kde to dává smysl.

Menší politický odpor než při rušení obcí - tento model neruší status obce, starosty ani místní zastupitelstva.

Sdílení personálu a administrativy může pro malé obce znamenat reálné a výrazné ulehčení.

Obce mohou vstupovat do společenství podle vlastního uvážení, podle toho, jaké služby či kapacity chtějí sdílet.

Podobně jako tradiční dobrovolné svazky obcí umožňují tato společenství efektivněji využívat veřejné prostředky, lépe čerpat dotace a sdílet odborné kapacity, které malé obce samy zaplatit nedokážou. Výhodou je, že **obce zůstávají samostatné a zachovávají si vlastní identitu i politickou reprezentaci, přičemž posilují spolupráci v oblastech, kde to dává smysl**. Jak ukazuje zkušenost z prvního roku fungování, společenství obcí mohou být [cestou k vyšší kvalitě služeb](#) a profesionalizaci veřejné správy, aniž by bylo nutné přistupovat k nucenému slučování.

První zkušenosti ukazují, že společenství obcí se v praxi osvědčují zejména jako nástroj pro sdílení personálních kapacit a společnou přípravu projektů. [Například v Dolním Pootaví](#) se společenství transformovalo z dřívějšího dobrovolného svazku a dnes sdružuje 19 obcí; společně koordinuje investice, propaguje region a provozuje centrum společných služeb, které nabízí odborníky menším členským obcím.